

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30.11.2016
COM(2016) 860 final

ANNEX 2

PŘÍLOHA

Opatření na podporu přechodu na čistou energii

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ A
EVROPSKÉ INVESTIČNÍ BANCE**

Čistá energie pro všechny Evropany

Dopad většiny opatření v tomto dokumentu se projeví v krátkodobém až střednědobém horizontu. V rámci každoroční zprávy o stavu energetické unie se Komise vyjádří k provádění těchto opatření a podle potřeby stanoví směřování opatření nových.

1. Sociálně spravedlivá transformace a nové dovednosti

Energie patří mezi zboží a služby kritické důležitosti a je nezbytně nutná pro plnohodnotné fungování v moderní společnosti. Řada nástrojů již existuje a je třeba je použít, abychom zajistili spravedlivý přechod na čistou energii a zohlednění jeho transformačního dopadu na odvětví, regiony či zranitelné členy společnosti, které by mohl přechod negativně ovlivnit.

Mezi klíčové nástroje v tomto ohledu patří **evropské strukturální a investiční fondy**, včetně Evropského sociálního fondu, které napomáhají přizpůsobení v dotčených odvětvích a regionech a přechodu na nové obchodní modely a pracovní profily. V období 2014–2020 bude z Evropského sociálního fondu vyčleněno minimálně 1,1 miliardy EUR na zlepšení systému vzdělávání a odborné přípravy potřebné k přizpůsobení dovedností a kvalifikací a k tvorbě nových pracovních míst v odvětvích souvisejících s energií a životním prostředím. Některé členské státy využívají Evropský sociální fond také ke zmírnění energetické chudoby, jako doplněk k částce 5,2 miliardy EUR vyčleněné z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti na investice do energetické účinnosti bydlení. V rámci přidělených finančních prostředků se řada členských států rozhodla zaměřit na sociální bydlení a domácnosti v nouzi, čímž přispívá k dlouhodobému řešení energetické chudoby téměř jednoho milionu domácností. Zlepšení energetické účinnosti budov je jedním z hlavních nástrojů, jak zlepšit dostupnost energie a bojovat proti energetické chudobě. Vedle opatření navrhovaných v právních předpisech¹ vytvoří Komise také středisko pro sledování energetické chudoby, které bude připravovat spolehlivé statistiky o počtech domácností vystavených energetické chudobě v každém členském státu a bude se podílet na šíření osvědčených postupů.

Zvláštní opatření v souvislosti s přenosem znalostí, získáváním dovedností a podporou inovativních řešení v oblasti účinného využití a výroby energie jsou financována v rámci politiky rozvoje venkova. Očekává se například, že 99 000 příjemců (především zemědělců a lesníků) projde v období let 2014–2020 školením na témata související s energií.

Zejména na podporu solidarity při přechodu na čistou energii navrhla Komise v rámci revize **systému EU pro obchodování s emisemi**² přidělit zdroje na řešení obzvláště vysokých dodatečných investičních potřeb v členských státech s nižšími příjmy. Nový Modernizační fond má za cíl stimulovat investice do modernizace energetických systémů a zlepšit energetickou účinnost. Byl také předložen návrh, aby 10 % povolenek, které budou vydraženy členskými státy, bylo i nadále rozdělováno ve prospěch určitých členských států s nižšími příjmy. Komise v neposlední řadě navrhuje, aby členské státy v úzké spolupráci se sociálními partnery využívaly příjmy z obchodování s emisemi i na podporu získávání dovedností a přerozdělení pracovních sil zasažených přesunem pracovních míst v dekarbonizované ekonomice.

To by mělo být doplněno o zvláštní iniciativu, která poskytne další a více přizpůsobenou **podporu pro přechod v průmyslových regionech s těžbou uhlí a vysokými emisemi uhlíku**. Cílem je nastartovat a/nebo dále posílit postup regionů při plánování strukturálních

¹ Viz návrh změny směrnice o energetické náročnosti budov, COM(2016) 765.

² Návrh, kterým se mění směrnice 2003/87/ES za účelem posílení nákladově efektivních způsobů snižování emisí a investic do nízkouhlíkových technologií, COM(2015) 337.

změn souvisejících s energetickou transformací a sdílení zkušeností s ostatními regiony, které procházejí podobnou situací. Prvním krokem Komise bude propojit tyto regiony v diskuzi o možných postupech plánování, podpořit sdílení osvědčených postupů a přezkoumat, jaké nástroje podpory jsou k dispozici.

Strategie inteligentní specializace v rámci politiky soudržnosti EU, zejména specializované platformy³, může regionům významně pomoci. Jelikož se jedná o postup „zdola nahoru“ se zapojením zejména společenství z oblasti průmyslu, výzkumu, vývoje a inovací a orgánů veřejné moci, může regionům pomoci rozvinout a zavést jejich vlastní strategie energetické transformace.

Přechod na čistou energii nabízí trvalé příležitosti tvorby pracovních míst. Pro úspěšnou transformaci je však třeba provést rekvalifikaci pracovníků, zlepšit plánování a předvídání změn a dovedností a sladění nabízených a požadovaných dovedností. Evropský sociální fond může tyto snahy podpořit ve všech životních fázích od zvyšování povědomí dětí na školách přes podporu odborné přípravy pro příslušné dovednosti a podnikání s využitím čisté energie po sociální začlenění prostřednictvím relevantních profesí. V rámci **agendy dovedností pro Evropu**⁴ spustila Komise iniciativu, která má pomoci řešit otázku potřebných dovedností a jejich nedostatku v konkrétních odvětvích hospodářství (tzv. plány pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností). Na základě zkušeností s pilotními plány spuštěnými v tomto roce (zejména v odvětví automobilových a námořních technologií) přinášejí takové modely možnost řešit potřeby v oblasti dovedností pro přechod na čistou energii. Probíhající plán pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností v námořním odvětví již využívá větrnou energii na moři a energii z oceánů a může být obzvláště důležitou zkouškou pro druhou vlnu v odvětvích, jako jsou obnovitelné zdroje energie či výstavba.

Sociální partneři hrají důležitou úlohu při mapování potřebných dovedností a předvídání a řízení změn. Jsou již zapojeni do práce energetické unie na úrovni celé EU a je třeba s nimi úzce spolupracovat na celém postupu, ale také při jednáních o integrovaných vnitrostátních plánech pro energetiku a klima.

Na podporu sociálně spravedlivého přechodu na čistou energii a nových dovedností:

- Komise přezkoumá, jak zlepšit podporu přechodu na čistou energii v regionech s těžbou uhlí a vysokými emisemi uhlíku. K tomuto účelu bude spolupracovat se subjekty z těchto regionů, poskytovat vedení, zejména pro přístup k dostupným zdrojům a programům a jejich využití, a formou zvláštních platforem podporovat sdílení osvědčených postupů, včetně diskuzí o plánech postupu pro průmysl a potřebách rekvalifikace,
- členské státy by měly dopad přechodu na čistou energii na společnost, dovednosti a průmysl řešit ve svých integrovaných vnitrostátních plánech pro energetiku a klima,
- na základě zkušeností s pilotními projekty spustí Komise v roce 2017 dva nové plány pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností v souvislosti s novými technologiemi – v oblasti obnovitelných zdrojů energie obecně a pro stavební průmysl se zaměřením na nízkouhlíkové technologie,
- Komise vyzývá členské státy, aby úzce spolupracovaly se sociálními partnery při diskuzích o energetické transformaci, zejména v kontextu integrovaných vnitrostátních

³ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>.

⁴ Sdělení „Nová agenda dovedností pro Evropu: Společně pracovat na posílení lidského kapitálu, zaměstnatelnosti a konkurenceschopnosti“, COM(2016) 381.

2. Financování EU ve prospěch reálné ekonomiky

Při financování energetické transformace se budou muset kombinovat soukromé investice s veřejnými prostředky, které aktivují soukromé finance a řeší selhání trhu. Návrhy právních předpisů v tomto balíčku a návrh reformy systému EU pro obchodování s emisemi aktivují zdroje soukromých investic. Fungující trhy s energií a uhlíkem a také regulační stabilita a transparentní politiky budou hlavním stimulem řešení otázky investic.

Evropský fond pro strategické investice ukazuje, že také finanční nástroje EU podporují významným způsobem přechod na čistou energii. Fond je na dobré cestě splnit svůj cíl a mobilizovat do poloviny roku 2018 nejméně 315 miliard EUR dodatečných investic do reálné ekonomiky. Podle posledních údajů čísla vyšplhala až na 154 miliard EUR. V souvislosti se spuštěním druhé fáze Evropského fondu pro strategické investice navrhla Komise posílit a rozšířit působnost tohoto fondu. Navrhuje, aby přinejmenším 40 % investic v oblasti infrastruktury a inovací zohledňovalo ochranu klimatu, energii a životní prostředí a přispívalo k dosažení cílů Pařížské dohody.

V souladu s cílem EU vynaložit minimálně 20 % na opatření v oblasti klimatu v **rozpočtu EU v období 2014–2020** hraje důležitou úlohu při dosahování cílů energetické unie i reformovaná politika soudržnosti⁵ s příslušným finančním příspěvkem 68,8 miliardy EUR. Tato částka bude doplněna o vnitrostátní veřejné a soukromé spolufinancování a odhadem dosáhne celkem 92 miliard EUR⁶. Programy rozvoje venkova také podporují cílené investice do energie z obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti (částkou téměř 6 miliard EUR). První údaje o fungování fondů politiky soudržnosti sice ukazují na určitý pokrok za rok 2016⁷, v řadě členských států je však nyní naléhavě třeba přijmout opatření k urychlenému čerpání těchto fondů. Komise bude členským státům, které mají problémy s čerpáním, i nadále poskytovat technickou podporu.

Jednodušší a pružnější pravidla, která Komise navrhla v hodnocení víceletého finančního rámce 2014–2020 v polovině období, také přispějí k urychlenému využití těchto finančních prostředků. V rámci tohoto hodnocení spustila Komise program na širší zjednodušení pravidel, podle kterých se fondy EU řídí. Patří sem kombinace Evropského fondu pro strategické investice s jinými unijními zdroji financování, včetně evropských strukturálních a investičních fondů. Jedním z cílů je posílit využití Evropského fondu pro strategické investice v méně rozvinutých a přechodových regionech. V rámci evropských strukturálních a investičních fondů mají členské státy a regiony již v plánu investovat prostřednictvím **finančních nástrojů** téměř 6,4 miliardy EUR v oblasti nízkouhlíkové ekonomiky, zejména energetické účinnosti. Ve srovnání s obdobím 2007–2013 je to více než osminásobný nárůst přidělených finančních prostředků a podle prvních náznaků se pokrok již začíná projevovat⁸.

⁵ Politika soudržnosti se realizuje prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj, Fondu soudržnosti a Evropského sociálního fondu, jež jsou všechny součástí evropských strukturálních a investičních fondů.

⁶ Odhad vycházející z váženého průměru spolufinancování převzatého z finančních tabulek operačních programů na období 2014–2020 pro tematické cíle „podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku“ a „podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách“.

⁷ Údaje o výběru projektů do konce roku 2016 budou k dispozici na počátku roku 2017.

⁸ První výroční shrnutí pokroku finančních nástrojů v rámci evropských strukturálních a investičních fondů na období 2014–2020 bude vypracováno do konce listopadu 2016.

Na podporu vyšší míry využití finančních nástrojů poskytuje Komise členským státům podporu také prostřednictvím platformy fi-compass pro poradenské služby a předpřipravené nástroje se standardními lhůtami a podmínkami, které jsou srovnatelné s předpisy evropských strukturálních a investičních fondů a pravidly státní podpory a usilují o propojení veřejných a soukromých zdrojů.

Jedním z příkladů úspěšného projektu realizovaného v rámci Evropského fondu pro strategické investice v kombinaci s evropskými strukturálními a investičními fondy je investiční platforma ve francouzském regionu Hauts-de-France, která ukazuje, jak může široká řada veřejných a soukromých subjektů spojit své znalosti a odborné vědomosti a jak lze kombinovat různé zdroje pro realizaci významné soukromé investice do projektů nízkouhlíkové energie. Dalším příkladem je nástroj Soukromého financování pro energetickou účinnost (PF4EE)⁹, který prostřednictvím místních komerčních bank poskytuje dluhový kapitál chráněný před rizikem a umožňuje bankám poskytovat lepší podmínky financování pro projekty související s energetickou účinností budov a malých a středních podniků. Nabízí také specifickou odbornou podporu, díky které mohou místní banky rozvíjet a uvádět na trh nové finanční produkty pro energetickou účinnost, šité na míru potřebám zákazníka.

Nástroj pro čistší dopravu bude využívat finanční nástroje a jejich kombinace pro zavádění inovativních nízkouhlíkových technologií k urychlení přechodu k nízkoemisní mobilitě. Možný tržní potenciál obnovy autobusů a autokarů činí asi 3 500 vozidel či 875 milionů EUR dodatečných investic ročně.

Na podporu dalšího navýšení a posunu investic směrem k přechodu na čistou energii:

- *Komise dnes spouští iniciativu inteligentního financování pro inteligentní budovy (viz příloha I) na podporu investic do budov využívajících čistou energii. Tato iniciativa podpoří rozvoj investičních platforem umožňujících kombinaci veřejných prostředků a využití atraktivních finančních produktů pro tržní subjekty ve všech členských státech v roce 2017. Posílí také technickou pomoc, díky čemuž se mohou dále rozvíjet a agregovat projekty malého rozsahu, a zahájí aktivity pro zmírňování rizik souvisejících s investicemi do energetické účinnosti,*
- *v kontextu investičního plánu pro Evropu nedávno Komise spustila pilotní projekty na užší sladění načasování různých postupů na úrovni celé EU týkajících se investičních projektů do strategické infrastruktury. Pilotní projekty se v první fázi týkají Belgie a Slovenska. Na základě hodnocení těchto projektů přenese Komise v průběhu roku 2017 tuto zkušenost do ostatních členských států s cílem vytvořit účinný postup jednotného kontaktního místa pro všechny členské státy, přičemž dojde k propojení všech příslušných útvarů Komise, včetně jejich zastoupení v členských státech, do jednoho týmu pro investiční politiku,*
- *Komise vyzývá členské státy, aby urychlily využití evropských strukturálních a investičních fondů na podporu přechodu na čistou energii,*
- *dne 1. prosince 2016 spouští Komise ve spolupráci s Evropskou investiční bankou nástroj pro čistší dopravu, který má podpořit investice do čisté a energeticky účinné dopravy a integrovaných energetických a dopravních infrastruktur.*

⁹ Soukromé financování pro energetickou účinnost je finanční nástroj EU, připravený Komisí, který je financován v rámci programu LIFE a spravován Evropskou investiční bankou.

3. Stanovení správných pobídek pro investice do přechodu na čistou energii

Zavádění obnovitelných zdrojů energie či opatření směřujících k energetické účinnosti je náročné na kapitálové prostředky. Výměnou za příslib budoucích nižších výdajů na energii nebo příjmů vyžaduje investice předem ve formě úspor domácností, vlastního kapitálu firem nebo dluhového financování od úvěrových institucí.

Současný hospodářský kontext s nízkými náklady na kapitál je příznivý pro stimulaci soukromých investic ve větším rozsahu a směřování kapitálových výdajů do čisté energie, energeticky účinných řešení a udržitelných aktiv. Občané, společnosti, orgány veřejné moci a investoři mají možnost získat vyšší výnosy z kapitálu než z úspor.

Na podporu tohoto významného posunu investic směrem k přechodu na čistou energii budou sloužit **integrované vnitrostátní plány pro energetiku a klima**, vypracované členskými státy – které jsou součástí správy energetické unie, v jejíž souvislosti dnes Komise představuje svůj návrh¹⁰ – také jako plány rozvoje investic stanovující veřejné a soukromé investice potřebné pro přechod na čistou energii.

Příznivá a soudržná struktura hospodářských pobídek je také klíčová pro stimulaci soukromých investic do přechodu na čistou energii. Jak efektivní **stanovení ceny uhlíku, tak postupné vysazování dotací na fosilní paliva** je velmi důležité pro odstranění škodlivých narušení trhu, internalizaci ekologických a společenských nákladů scénáře bez opatření a určení ceny souvisejících rizik u různých investičních příležitostí.

Komise již navrhla reformu systému EU pro obchodování s emisemi na období po roce 2020¹¹. EU také podporuje zavádění systémů pro obchodování s emisemi prostřednictvím dvoustranné spolupráce¹² a účast na vícestranných iniciativách s našimi mezinárodními partnery a jejich financování¹³.

V souladu se závazky podle Pařížské dohody o změně klimatu a v rámci skupiny G7 a G20 provedla EU již řadu konkrétních kroků k odstranění **dotací na fosilní paliva**, avšak zbývající a stále významná veřejná podpora ropy, uhlí a dalších paliv s vysokými emisemi uhlíku i nadále narušuje trh s energií, způsobuje hospodářskou neúčinnost a brání investicím do přechodu na čistou energii a inovacím.

Podle nejnovější zprávy Komise o cenách a nákladech na energii, která byla zveřejněna dnes jako součást tohoto balíčku, činily přímé dotace EU na fosilní paliva na elektřinu a vytápění 17,2 miliardy EUR, zatímco dotace na fosilní paliva v dopravě se samostatně odhadují na 24,7 miliardy EUR¹⁴. Podle odhadů Mezinárodního měnového fondu za rok 2015 dosahují dotace na fosilní paliva v EU při zahrnutí vnějších nákladů 300 miliard EUR. Může se to zdát jako relativně malý poměr oproti globální částce více než 4,8 bilionu EUR¹⁵, avšak pro hospodářství EU je to výrazná zátěž. Současné nízké ceny ropy a plynu dávají příležitost

¹⁰ COM(2016) 759.

¹¹ COM(2015) 337.

¹² Například s Čínou a Koreou.

¹³ Podle Pařížské dohody asi polovina zemí naznačila, že pro dodržení příslibů snížení emise bude využívat tržních mechanismů.

¹⁴ Zahrnuty jsou dotace na uhlí ve výši 9,7 miliardy EUR a na plyn ve výši 6,6 miliardy EUR; jedná se o zděděné historické dotace na investice, investiční granty na fosilní paliva, tarify výkupních cen, daňové úlevy pro paliva, výrobu elektrické energie, vyřazování z užívání a odstraňování odpadů. (Zdroj: Studie nákladů a dotací na energii z roku 2014. Pokud jde o dopravu (ropné dotace), zdrojem je inventarizace OECD z roku 2013).

¹⁵ Mezinárodní měnový fond, 2015.

postupně vysadit dotace na fosilní paliva, včetně osvobození od daně, bez nepříznivých účinků na sociální blahobyt.

Na podporu přeměrování finančních toků směrem k přechodu na čistou energii:

- *s cílem zajistit, aby finanční systém byl schopen udržitelným způsobem financovat růst v dlouhodobém časovém horizontu, a předejít závislosti na infrastruktuře a aktivech s vysokými emisemi uhlíku vytvořila Komise skupinu odborníků na vysoké úrovni, která bude do konce roku 2017 poskytovat poradenské služby k rozvoji udržitelného financování,*
- *na základě zprávy o cenách a nákladech na energii, která byla dnes zveřejněna, posílí Komise transparentnost. Každé dva roky bude nadále pečlivě sledovat ceny a náklady na energii a posílí sledování dotací na fosilní paliva v souladu se závazkem EU v rámci skupin G7 a G20 zrušit neúčinné dotace na fosilní paliva,*
- *v roce 2017 provede Komise hodnocení účelnosti a účinnosti (REFIT) právního rámce EU pro zdanění energie, aby mohla stanovit další možné kroky také v kontextu snahy o odstranění dotací na fosilní paliva,*
- *integrované vnitrostátní plány pro energetiku a klima členských států jim umožní stanovit investiční potřeby pro přechod na čistou energii. Členské by těchto plánů měly využít také ke sledování postupného odstraňování dotací na fosilní paliva,*
- *Komise dále u příležitosti přezkumu pokynů ke státní podpoře ochrany životního prostředí a energetiky pro období 2014–2020 zkontroluje, nakolik tato pravidla, společně s pravidly státní podpory investic do výzkumu a vývoje, členským státům umožňují stimulovat inovace v případě technologií a řešení energie z obnovitelných zdrojů.*

4. Výzkum, inovace a konkurenceschopnost

Výzkum a inovace jsou klíčové pro podporu globální konkurenceschopnosti a vedoucího postavení Evropy v oblasti pokročilých technologií energie z obnovitelných zdrojů¹⁶ a řešení energetické účinnosti a zajišťují jejich úspěšné zavádění v celém hospodářství. Evropská unie se účastní iniciativy „Mise inovací“ zahájené v rámci pařížské konference o klimatu v roce 2015, která spojuje země odhodlané v následujících pěti letech zdvojnásobit své investice do výzkumu v oblasti čisté energie.

Spolu s tímto balíčkem předkládá Komise zvláštní **strategii na urychlení inovací v oblasti čisté energie**¹⁷. Tato strategie zavádí jasnější priority a konkrétní opatření, která mají zajistit širší nasazení nízkouhlíkových inovací a jejich rychlejší uvádění na trh. V rámci této snahy bude sloužit i jako zkušební prostředí pro budoucí nové horizontální přístupy k inovacím a konkurenceschopnosti.

Urychlením inovací v oblasti čisté energie může Evropa co nejvíce vytěžít z přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, jelikož může vytvořit příležitosti růstu a tvorby pracovních míst díky zvýšenému vývozu a vzniku nových firem a integrací digitálních řešení posílit pozici občanů.

¹⁶ Viz také návrh přepracování směrnice o obnovitelných zdrojích energie, SWD(2016) 767.

¹⁷ COM(2016) 763.

Důležitou úlohu pro stimulaci inovací a globální konkurenceschopnosti EU hrají také **průmyslové iniciativy**. Ty jsou důležitým prvkem již zavedeného strategického plánu pro energetické technologie. Dobré příklady iniciativ vedených průmyslem najdeme v odvětví solární energie¹⁸ a inteligentních rozvodných sítí a skladovacích zařízení¹⁹. Dalším pěkným příkladem je strategický plán pro energii z oceánů, jehož cílem je maximalizovat soukromé a veřejné investice do rozvoje energie z oceánů na základě co největšího snížení rizik v souvislosti s technologiemi.

Ve strategii energetické unie²⁰ oznámila Evropská komise iniciativu pro spojení a zpřístupnění relevantních **údajů, analýz a informací**. To by mělo Komisi především umožnit provést spolehlivé hodnocení globální výkonnosti technologií čisté energie EU, nejenom s ohledem na výzkum a inovace, ale také na tržní podíl, vývoz a dovoz, zaměstnanost, růst a investice. Toto posouzení konkurenceschopnosti by se mělo pravidelně aktualizovat v době přijetí zprávy o stavu energetické unie a podle toho by se měly přezkoumat také klíčové priority a opatření.

Na posílení konkurenceschopnosti Evropy a zavádění technologií využívajících čistou energii:

- *Komise dnes předkládá iniciativu pro urychlení inovací v oblasti čisté energie, s řadou konkrétních opatření vedoucích ke zlepšení regulačního, hospodářského a investičního prostředí pro inovace technologií a systémů využívajících čistou energii, která stanovuje klíčové priority pro využití finančních nástrojů a programů EU, včetně Horizontu 2020,*
- *Komise podpoří iniciativy vedené průmyslem s cílem podpořit celosvětové vedoucí postavení EU v oblasti technologií využívajících čistou energii, posílit propojení s průmyslem po celé délce hodnotového řetězce a integrovat nehmotné subjekty, jako jsou sociální partneři a spotřebitelské organizace. Komise také s příslušnými zúčastněnými stranami projedná, zda je třeba ustavit „průmyslové fórum pro čistou energii“, které by spojovalo různá odvětví (energetické, dopravní, výrobní, digitální) a optimalizovalo přínosy přechodu na čistou energii pro průmysl EU,*
- *Komise bude spolupracovat s průmyslem, výzkumnou obcí a dalšími klíčovými zúčastněnými stranami na zajištění spolehlivých strategických informací o globální výkonnosti EU a jejím konkurenčním postavení v oblasti nízkouhlíkové energetiky a energeticky účinných řešení. Posouzení konkurenceschopnosti se bude pravidelně aktualizovat.*

5. Budování nezbytné fyzické infrastruktury na podporu volného toku energií a přechodu na čistou energii

Energetický systém Evropy nyní prochází transformací. Energetické sítě je třeba modernizovat tak, aby zvládaly rostoucí poptávku po elektrické energii způsobenou významným posunem v celkovém hodnotovém řetězci a skladbě energie, s rostoucí mírou využití proměnlivého výkonu energie z obnovitelných zdrojů. Samostatné infrastruktury je také třeba na podporu nízkoemisní mobility.

¹⁸ Tato iniciativa usiluje o zlepšení konkurenceschopnosti a udržitelnosti odvětví, stimulaci finančně dostupného významného rozšíření a integrace do elektrické rozvodné sítě.

¹⁹ Tzv. evropská iniciativa pro distribuční soustavu elektřiny, která se nedávno přeměnila na evropskou technologickou a inovační platformu pro inteligentní sítě pro energetickou transformaci.

²⁰ COM(2015) 80.

Krátkodobou prioritou je sice zajistit řádné fungování vnitřního trhu s energií rozvojem chybějících propojovacích článků k dosažení stávajícího **cíle propojení do roku 2020 ve výši 10 %**, ukončením izolace řady členských států a odstraněním vnitřních překážek, avšak dnes plánovaná energetická infrastruktura musí být zároveň kompatibilní s dlouhodobými politickými rozhodnutími, včetně přechodu na nízkoemisní mobilitu.

Proto je také třeba, aby se k **energetické účinnosti**²¹ přihlíželo v rámci plánování celého energetického systému: to znamená aktivně řídit poptávku, aby se snížila spotřeba energie, náklady pro spotřebitele a závislost na dovozu, a přistupovat k investicím do energeticky účinné infrastruktury jako k nákladově efektivní cestě směřující k nízkouhlíkovému a oběhovému hospodářství. Investice do stále inteligentnějších a pružnějších infrastruktur se považují za krok, jehož přijetí nebude třeba litovat.

Na podporu rozvoje nezbytné fyzické infrastruktury pro zajištění přechodu na čistou energii a volného toku energií:

- *v rámci každoroční zprávy o stavu energetické unie přezkoumá Komise projekty společného zájmu, které mají zpoždění nebo byly odloženy, s cílem napomoci jejich realizaci. Tyto otázky může řešit také formou doporučení členským státům, zejména v souvislosti s projekty společného zájmu určenými v rámci skupin na vysoké úrovni pro energetiku,*
- *v rámci nadcházejícího přezkumu nařízení TEN-E v roce 2017 prověří Komise možnost zlepšení právního rámce, aby dále stimuloval dokončení projektů společného zájmu,*
- *Komise vytvořila skupinu odborníků, která má poskytovat technické poradenství v otázce, jak rozdělit 15% cíl elektroenergetického propojení na úroveň regionální, jednotlivých zemí a/nebo přeshraničního propojení tak, aby jeho dosažení bylo nákladově efektivní. K této otázce připraví Komise zprávu na podzim roku 2017, u příležitosti přijetí třetího unijního seznamu projektů společného zájmu.*

6. Digitalizace

Strategie Komise pro jednotný digitální trh z května 2015²² má za cíl vytvořit správné prostředí a podmínky pro zavádění pokročilých digitálních sítí a služeb, a to i v odvětví energetiky.

Splnění závazku **spravedlivých podmínek pro spotřebitele** bude vyžadovat inovativní společnosti, které spojují nové energetické technologie s digitální technologií (hromadná data, cloud computing) a mobilní komunikační technologií (5G) a nabízejí nové produkty a služby (decentralizovaná výroba elektrické energie, systémy správy energie, inteligentní spotřebiče a inteligentní ovládání; nízkokapacitní skladování včetně elektromobilů), jež podporují aktivní spotřebitele a pomáhají optimalizovat spotřebu energie (snížením a přesunem spotřeby), a tím šetří peníze. V září 2016 navrhla Komise přezkum pravidel EU pro telekomunikace tak, aby uspokojovala rostoucí potřebu propojenosti Evropanů podporou investic do sítí s velmi

²¹ Viz návrh změny směrnice o energetické účinnosti, COM(2016) 761.

²² COM(2015) 192.

vysokou kapacitou. Komise také předložila akční plán 5G²³, který předpokládá společný kalendář EU pro koordinované komerční nasazení 5G v roce 2020.

Zároveň je třeba dále zkoumat otázku přístupu k údajům, ochrany soukromí a dat, kybernetické bezpečnosti a otevřených standardů a interoperability. Práce na poslední otázce započaly u příležitosti sdělení Komise o digitalizaci evropského průmyslu v dubnu 2016²⁴. V rámci tohoto sdělení byla spuštěna také nová evropská iniciativa v oblasti cloud computingu, která má potenciál stát se páteří pro nový datový systém v oblasti energetiky.

Zajistit odolnost systémů dodávek energie proti **kybernetickým rizikům a hrozbám** je stále důležitější, jelikož široké využití informačních a komunikačních technologií a datových přenosů se stává základem fungování infrastruktur, na nichž jsou založeny energetické systémy. Odborná platforma kybernetické bezpečnosti v energetice aktuálně analyzuje specifické potřeby bezpečnosti energetické infrastruktury a předloží Komisi svá doporučení v této otázce.

V rámci dosažení cílů strategie jednotného digitálního trhu:

- Komise připravuje iniciativu na prosazování evropské datové ekonomiky. Tato iniciativa, spolu s návrhem uspořádání trhu s energií²⁵, bude řešit otázku lokalizace dat a vznikající problémy, např. s vlastnictvím a odpovědností, (opětovnou) použitelností, přístupem a interoperabilitou, a bude obzvláště relevantní pro data potřebná pro procesy v oblasti energetiky a nových energetických služeb,
- Komise pracuje na přezkumu směrnice o ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací s cílem sladit ji s nově přijatými pravidly pro ochranu údajů. Bude to důležité pro zpracovávání údajů o inteligentní spotřebě energie,
- na základě úspěšného rozvoje norem pro inteligentní rozvodné sítě spustí Komise v roce 2017 dvouletý projekt na rozvoj společných norem bezpečné komunikace, které zajistí volný tok dat souvisejících s energetikou příslušným zúčastněným stranám. Komise zveřejní výsledky do konce roku 2018,
- v roce 2017 vytvoří Komise pracovní skupiny zúčastněných stran v rámci pracovní skupiny pro inteligentní sítě, aby připravila podmínky pro síťové kódy na vyžádání, kybernetickou bezpečnost v oblasti energetiky a společné formáty údajů o spotřebitelích. Komise přednese zprávu o struktuře, rozsahu a plánování skupin na jaře 2017 a konečné výsledky do konce roku 2018,
- na základě práce odborné skupiny pro kybernetickou bezpečnost v oblasti energetiky spustí Komise v průběhu roku 2017 konzultační platformu se zúčastněnými stranami a v případě potřeby navrhne vhodná opatření do konce roku 2017,
- v návaznosti na strategii pro nízkoemisní mobilitu přijímá Komise strategii EU pro zavádění spolupracujících inteligentních dopravních systémů, aby bylo možné nasadit tyto systémy po celé Evropské unii do roku 2019 a urychlit přechod ke spolupracujícím, propojeným a automatizovaným silniční dopravě.

7. Vnější dimenze

²³ COM(2016) 588.

²⁴ COM(2016) 180.

²⁵ Navrhovaná iniciativa na uspořádání trhu zahrnuje přepracování směrnice o elektrické energii (COM(2016) 864), přepracování nařízení o elektřině (COM(2016) 861), přepracování nařízení ACER (COM(2016) 863) a nové nařízení o připravenosti na rizika v odvětví elektrické energie (COM(2016) 862).

Vnější a rozvojové politiky jsou důležitými nástroji podpory globálního přechodu na čistou energii a pomáhají našim partnerským zemím, také v sousedství EU, dosáhnout jejich závazků v rámci Pařížské dohody a cílů programu pro udržitelný rozvoj do roku 2030.

To přináší zvýšené zapojení EU do vícestranných iniciativ a podporu spolehlivější a inkluzivnější energetické infrastruktury po celém světě, v souladu s **akčním plánem diplomatické činnosti EU v oblasti energetiky**²⁶. EU je aktivním členem vícestranného fóra ministrů pro čistou energii, které je globálním fôrem na vysoké úrovni na podporu politik a programů prosazujících technologie čisté energie, sdílení získaných zkušeností a osvědčených postupů a podporu přechodu ke globální ekonomice čisté energie. Komise zajistí, aby přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku byl i nadále nedílnou součástí dialogu a spolupráce v oblasti energetiky v rámci dvoustranných a vícestranných vztahů EU.

Komise určila udržitelnou energetiku a opatření v oblasti klimatu za hlavní stimuly svého návrhu **nového Evropského konsensu o rozvoji**²⁷. Energie je nanejvýš důležitá pro rozvoj a řešení pro udržitelnou planetu, jak se uvádí v Agendě 2030 a zejména v cílech udržitelného rozvoje č. 7 „Dostupná a čistá energie“ a č. 13 „Opatření v oblasti klimatu“²⁸. Strategický přístup EU k oblasti energetiky v politice rozvojové spolupráce vychází ze tří hlavních priorit: i) řešení nedostatečného přístupu k energii; ii) zvyšování výroby energie z obnovitelných zdrojů a iii) příspěvek k boji proti změně klimatu. Vzhledem k rozsahu potřebných investic zvýší EU spolupráci s partnery z veřejného a soukromého sektoru s cílem zajistit přístup k energii, energetickou účinnost a výrobu energie z obnovitelných zdrojů, a to ruku v ruce s podporou EU třetím zemím při řešení změny klimatu a rozvoji nízkouhlíkových ekonomik odolných vůči změně klimatu, v souladu se skutečností, že EU zaujímá celosvětové vedoucí postavení v oblasti snižování emisí skleníkových plynů.

Komise navrhla **evropský plán vnějších investic**²⁹, v jehož rámci poskytne integrovaný finanční balíček na financování investic mimo EU. Plán by zahrnoval evropský fond pro udržitelný rozvoj, technickou pomoc na podporu projektů udržitelnosti a přilákání investorů a soubor rozvojových programů technické pomoci na zlepšení investičního a politického prostředí v dotčených zemích, zejména posílení soukromých a veřejných investic do nízkouhlíkové ekonomiky.

Energetika patří do popředí zájmu **spolupráce EU se sousedy**, se zaměřením na legislativní reformy, podporu využití energie z obnovitelných zdrojů a energetickou účinnost. To je případ společenství pro energetiku, kde EU pomáhá vytvářet regionální trh s energií v souladu s právními předpisy EU. V jižních sousedních zemích právě vzniká evropsko-středomořský trh s elektřinou a plynem a ve východních sousedních zemích zase projekt EU4Energy nabízí podporu reforem v odvětví energetiky. V obou případech jde o to vytvořit příznivé podmínky pro investice do energie z obnovitelných zdrojů a do energetické účinnosti. Podpora EU pomáhá zejména vytvořit právní rámec, aby bylo možné obchodovat s obnovitelnou energií napříč zeměmi.

²⁶ Závěry Rady k diplomatické činnosti v oblasti energetiky přijaté Radou pro zahraniční věci dne 20. července 2015 (10995/15).

²⁷ Sdělení k návrhu nového Evropského konsensu o rozvoji – náš svět, naše důstojnost, naše budoucnost, COM(2016) 740.

²⁸ Viz také sdělení „Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti – Evropské úsilí v oblasti udržitelnosti“, COM(2016) 739.

²⁹ Sdělení „Posílení evropských investic ve prospěch zaměstnanosti a růstu: na cestě k druhé fázi Evropského fondu pro strategické investice a novému evropskému plánu vnějších investic“, COM(2016) 581.

Příkladem úspěšného projektu je největší solární elektrárna světa ve Warzazátu, která do roku 2030 zajistí polovinu poptávky Maroka po energii z obnovitelných zdrojů a možná i vývoz elektrické energie do EU a na Východ³⁰.

EU posiluje spolupráci v oblasti energetické účinnosti se západním Balkánem, Tureckem a jižními a východními sousedy. Ve spolupráci s mezinárodními finančními institucemi zvýší Komise investice do energetické účinnosti budov, přičemž začne se čtyřmi pilotními zeměmi: Ukrajinou, Gruzíí, Srbskem a Tuniskem.

Afrika je výsadní partner Evropské unie a **energetické partnerství mezi Afrikou a EU** poskytuje rámec spolupráce v oblasti energie. EU také podporuje africkou iniciativu pro energii z obnovitelných zdrojů, kterou vede samotná Afrika s cílem zvýšit kapacitu energie z obnovitelných zdrojů v Africe o 10 GW do roku 2020 a do roku 2030 mobilizovat 300 GW potenciálu energie z obnovitelných zdrojů. S cílem mobilizovat potenciál udržitelné energetiky Afriky bude kladen důraz na zvyšování kapacity výroby z obnovitelných zdrojů, zlepšování přeshraničních propojení a řízení odvětví energetiky.

Jako člen **Světové obchodní organizace** EU také aktivně podporuje liberalizaci obchodu se zbožím a službami, jež mohou znamenat přínos pro životní prostředí. Úzce spolupracuje se šestnácti dalšími členy Světové obchodní organizace představujícími většinu světového obchodu s environmentálním zbožím s cílem uzavřít ambiciózní dohodu o environmentálním zboží. Také v rámci dvoustranných obchodních dohod usiluje EU o včasnou liberalizaci obchodu s environmentálním zbožím a službami a usnadnění obchodu a investic v oblasti výroby energie z obnovitelných zdrojů.

Od zvýšení obchodních toků se očekává, že přispěje k rychlému šíření environmentálních produktů, služeb a technologií po celém světě a k přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku. EU zaujímá vedoucí postavení ve světovém vývozu a dovozu environmentálních produktů. V roce 2013 dosáhl vývoz produktů EU ze „zeleného“ seznamu 146 miliard EUR (okolo 8 % celkového vývozu EU) a dovoz činil 70 miliard EUR. Evropské společnosti by se měly zaměřit na další rozvoj a vývoz svých inovačních dovedností a know-how.

Sdělení o **správě oceánů**³¹ stanovuje opatření, která pomohou vytvořit spravedlivé globální podmínky pro evropské odvětví výroby energie z oceánů.

V kontextu závazku učinit z přechodu na čistou energii základní prvek příspěvku EU k realizaci Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a Pařížské dohody:

- Komise vyzývá spoluzákonodárce, aby co nejdříve přijali legislativní balíček plánu vnějších investic,
- Komise zařadí energetiku mezi hlavní témata evropsko-afrického summitu v Abidžanu v listopadu 2017,
- na jaře 2017 Komise zorganizuje obchodní fórum u kulatého stolu na vysoké úrovni na téma investic do obnovitelných zdrojů energie v Africe s cílem zvýšit porozumění a povědomí o snahách Komise a potřebách soukromého sektoru pro investice do energií z obnovitelných zdrojů v Africe,

³¹ Mezinárodní správa oceánů: příspěvek EU k odpovědné správě oceánů. Společné sdělení Komise a vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (JOIN(2016) 49 ze dne 10. listopadu 2016).

- *na jaře 2017 Komise ve spolupráci s mezinárodními finančními institucemi přezkoumá pilotní cvičení na zvýšení investic do energetické účinnosti budov ve čtyřech pilotních projektech s cílem rozšířit je v přiměřené době do dalších zemí,*
- *v roce 2017 bude vypracováno hodnocení v polovině období týkající se víceletého strategického plánování evropského nástroje sousedství a nástroje předvstupní pomoci s cílem integrovat zvýšené financování pro energetickou účinnost budov v rámci investic do energetiky, klimatu a tvorby pracovních míst,*
- *Komise bude pokračovat v úsilí o uzavření dohody o environmentálním zboží a službách (WTO) s cílem snížit náklady na zmírňování dopadu změny klimatu.*

8. Správa a partnerství pro účinné dosahování výsledků

Energetická transformace nemůže probíhat „shora dolů“. Vyžaduje politickou akci **na různých úrovních správy** (místní, regionální, vnitrostátní, unijní a mezinárodní) **a dalších zúčastněných stran**. Správa energetické unie pomůže zajistit harmonizaci politik a splnění cílů EU v oblasti energie a klimatu jako celku, zejména cílů do roku 2030.

Přechod na čistou energii není možný bez přispění vícero zúčastněných stran z řad občanské společnosti a na regionální i místní úrovni. EU má jedinečné předpoklady k tomu, aby začlenila přechod na čistou energii do všech odvětví a do všech úrovní správy. Proto bude důležité, aby se města, regiony, firmy, sociální partneři a další zúčastněné strany aktivně zapojily do přípravy a zavádění integrovaných vnitrostátních plánů pro energetiku a klima.

Regionální spolupráce mezi členskými státy jim pomůže splnit cíle EU v oblasti energie a klimatu účinným a nákladově efektivním způsobem. Návrhy právních předpisů v tomto balíčku budou regionální spolupráci usnadňovat. Komise připraví pokyny pro členské státy pro budování regionální spolupráce v rámci stávajících struktur spolupráce a pro široké uplatňování regionální spolupráce ve všech pěti rozměrech energetické unie.

Vzhledem k tomu, že **města a městské komunity** jsou místem, kde se odehraje většina transformačních procesů, věnuje EU obzvláštní pozornost právě těmto hybatelům změny. Práce na mobilizaci opatření na úrovni měst se zintenzivnily v roce 2016, v návaznosti na přijetí „Amsterodamského paktu ustanovujícího městskou agendu pro EU“, vytvoření globálního Paktu starostů a primátorů a spuštění „jednotného kontaktního místa“ na webu pro orgány místní samosprávy, které hledají cílené informace o městských iniciativách EU, včetně přechodu na čistou energii. Pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky je stěžejní iniciativou EU na opatření proti změně klimatu ve městech a nyní se mu dostává dalšího impulzu širší působností, která zahrnuje zmírnění dopadů změny klimatu, přizpůsobení se změně klimatu a přístup k čisté a dostupné energii. V rámci globálního Paktu starostů a primátorů Komise momentálně zavádí tento úspěšný model v Severní Americe a Mexiku, Latinské Americe a Karibiku, Japonsku, Číně, Indii, jihovýchodní Asii a subsaharské Africe. Ambiciózní projekty přechodu na čistou energii na úrovni měst a regionů by se měly více zviditelnit a daly by se opakovat po celé Unii, a to i prostřednictvím turné pro energetickou unii v roce 2017.

Také **venkovské oblasti** mohou výrazně přispět k tomuto přechodu, například v oblasti energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů, včetně udržitelné bioenergie.

Ostrovky a ostrovní regiony představují platformy pro pilotní iniciativy přechodu na čistou energii a mohou sloužit jako příklady na mezinárodní úrovni, například jako nejvzdálenější regiony EU v případě ostrova El Hierro (Kanárské ostrovy), který využívá 100 % energie z obnovitelných zdrojů. Komise by ráda pomohla urychlit rozvoj a přijetí nejlepších dostupných technologií na ostrovech a v ostrovních regionech, včetně sdílení osvědčených postupů v oblasti financování a právních a legislativních režimů a v oblasti energie pro dopravu. Prvním krokem je propojit samotné ostrovy bez ohledu na jejich velikost, geografické umístění či lokalitu.

Na podporu širokého uplatnění přechodu na čistou energii:

- *Komise vyzývá města, regiony, firmy, sociální partnery a další zúčastněné strany, aby se aktivně účastnily diskuzí o energetické transformaci, zejména v kontextu integrovaných vnitrostátních plánů pro energetiku a klima, s cílem vypracovat řešení, která by odpovídajícím způsobem zohledňovala potřeby různých území,*
- *v roce 2017 předloží Komise pokyny pro členské státy k regionální spolupráci s cílem podpořit efektivní a účinné dosažení cílů energetické unie,*
- *v první polovině roku 2017 uspořádá Komise setkání na vysoké úrovni ve Vallettě na téma příležitostí a výzev, které přináší čistá energie ostrovům. Bude to začátek procesu podpory ostrovů při přechodu na čistou energii.*